

โครงการสอน

ชื่อวิชา..เครื่องกลไฟฟ้าและการควบคุม..รหัสวิชา..30104 - 0003..ทฤษฎี..1..ปฏิบัติ..6..หน่วยกิต..3..

☐ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ☒ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567

ประเภทวิชา...อุตสาหกรรม.....สาขาวิชา...ไฟฟ้า.....

กลุ่มอาชีพ..พลังงาน ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์...

จัดทำโดย

.....นายชัชวาลย์.....โคตะบุตร.....

วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรรายวิชา

ชื่อวิชา..เครื่องกลไฟฟ้าและการควบคุม..รหัสวิชา..30104 - 0003..ทฤษฎี..1..ปฏิบัติ..6..หน่วยกิต..3..

☐ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ☒ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567
สาขาวิชา...ไฟฟ้า.....กลุ่มอาชีพ..พลังงาน ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์...

1. จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. เข้าใจโครงสร้าง ส่วนประกอบ หลักการทำงานและใช้งานของเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ
2. สามารถควบคุมเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ ตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ
3. มีกิจนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความประณีต รอบคอบ และปลอดภัย
4. สามารถประยุกต์ใช้การต่อวงจรควบคุมเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ

2. สมรรถนะรายวิชา

1. ประมวลความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง ส่วนประกอบ หลักการทำงานและใช้งานของเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ
2. ปฏิบัติงานควบคุม เครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ
3. ปฏิบัติงานตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ
4. ประยุกต์ใช้วงจรควบคุมเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องกลไฟฟ้ากระแสสลับ

3. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับหลักการแม่เหล็กไฟฟ้า การเหนี่ยวนำไฟฟ้า โครงสร้าง ส่วนประกอบเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสตรง เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสสลับ มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ หม้อแปลงไฟฟ้า การทดสอบ การควบคุม การนำไปใช้งานและตรวจสอบบำรุงรักษา

4. การแบ่งหน่วยการเรียนรู้

		หน่วยการเรียนรู้		
		รายวิชา ...เครื่องกลไฟฟ้าและการควบคุม.....		รหัสวิชา 30104 - 0003
		สาขาวิชา ...ไฟฟ้า.....		ระดับชั้น...ปวส.1.....
		จำนวน...3.....หน่วยกิต	จำนวน...7..ชม./สัปดาห์	รวม 15 สัปดาห์
หน่วยที่	สัปดาห์ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
			ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	1 - 2	แม่เหล็กและการเหนี่ยวนำในเครื่องกลไฟฟ้า	2	12
2	3	เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสตรง (DC Generator)	1	6
3	4	อาร์เมเจอร์รีแอกชันและเรกกูเลชัน (Armature reaction and Regulation)	1	6
4	5	มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง (Direct Current Motor)	1	6
5	6	ประสิทธิภาพและการสูญเสียในเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรง (Efficiency and Losses)	1	6
6	7	เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสสลับ(Synchronous Generator)	1	6
7	8	มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ(Alternating Current Motor)	1	6
8	9	หม้อแปลงไฟฟ้า (Electrical Transformer)	1	6
9	10 - 13	การควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า (Motor Control)	4	24
10	14	การตรวจสอบและซ่อมบำรุงเครื่องกลไฟฟ้า (Electrical Machine Maintenance)	1	6
	15	วัดผลและประเมินผลปลายภาคเรียน	1	6
รวมชั่วโมง			15	90
รวมชั่วโมงทั้งหมด			105	

5. หน่วยการเรียนรู้และสมรรถนะประจำหน่วย

ชื่อหน่วย	สมรรถนะ		
	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
หน่วยที่ 1 แม่เหล็กและการเหนี่ยวนำในเครื่องกลไฟฟ้า	- แสดงความรู้เกี่ยวกับแม่เหล็กและการเหนี่ยวนำในเครื่องกลไฟฟ้า	- ต่อย่างจรขดลวดในการเกิดแม่เหล็กตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่าแรงดันแม่เหล็ก ความเข้มของสนามแม่เหล็ก ความต้านทานแม่เหล็กตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง
หน่วยที่ 2 เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสตรง (DC Generator)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสตรง	- คำนวณหาค่าแรงดันไฟฟ้าเหนี่ยวนำที่เกิดขึ้นในอาร์เมเจอร์ตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่าเส้นแรงแม่เหล็กตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง
หน่วยที่ 3 อาร์เมเจอร์รีแอคชันและเรกกูเลชัน (Armature reaction and Regulation)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับอาร์เมเจอร์รีแอคชันและเรกกูเลชัน	- คำนวณหาค่าแอมแปร์เทอนของสนามแม่เหล็กลด แอมแปร์เทอนของสนามแม่เหล็กขวางตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่าโวลเตจเรกกูเลชันและสปีดเรกกูเลชันในเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรง ตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง

ชื่อหน่วย	สมรรถนะ		
	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
หน่วยที่ 4 มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง (Direct Current Motor)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง	- ต่อย่างจรการเริ่มต้นมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง ตามเงื่อนไขที่กำหนด - ต่อย่างจรการกลับทางหมุนมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่าต่างๆตามที่โจทย์กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง
หน่วยที่ 5 ประสิทธิภาพและการสูญเสียในเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรง (Efficiency and Losses)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพและการสูญเสียในเครื่องกลไฟฟ้ากระแสตรง	- คำนวณหาค่ากำลังในส่วนต่างๆ และประสิทธิภาพ ของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่ากำลังในส่วนต่าง ๆ และประสิทธิภาพของมอเตอร์ไฟฟ้า ตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง
หน่วยที่ 6 เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสสลับ(Synchronous Generator)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแส สลับ	- คำนวณหาค่า โวลเตจเรกกูเลชั่นในเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสสลับ ตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่า ประสิทธิภาพในเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากระแสสลับ ตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง

ชื่อหน่วย	สมรรถนะ		
	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
หน่วยที่ 7 มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ (Alternating Current Motor)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ	- คำนวณหาค่าต่างๆ ที่เกี่ยวกับมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับตามโจทย์ที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง
หน่วยที่ 8 หม้อแปลงไฟฟ้า (Electrical Transformer)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับหม้อแปลงไฟฟ้า	- ทดสอบหาค่าการสูญเสียที่เกิดขึ้นในหม้อแปลงไฟฟ้า ตามเงื่อนไขที่กำหนด - คำนวณหาค่าโวลเตจเรกกูเลชั่นและประสิทธิภาพของหม้อแปลงไฟฟ้าตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง
หน่วยที่ 9 การควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า (Motor Control)	- แสดงความรู้เกี่ยวกับการควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า	- ต่อดวงจรการเริ่มเดินมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส แบบต่างๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนด - ต่อดวงจรการเริ่มเดินมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส แบบต่างๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนด - ต่อดวงจรกลับทางหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส และ 3 เฟส ตามเงื่อนไขที่กำหนด - ต่อดวงจรควบคุมมอเตอร์ให้ทำงานเรียงตามลำดับ ตามเงื่อนไขที่กำหนด	1. มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน 3. มีจิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง

ชื่อหน่วย	สมรรถนะ		
	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะที่พึงประสงค์
		- ต่อย่างจรงการร่ม่เด้น มอเตอรไฟฟ้ากระแสะ สล้บ 3 เฟส แบนลด แรงดันไฟฟ้า ตาม เง่อนไขที่กำหนด	
หน่วยที่ 10 การตรวจสอบและซ่อม บำรุงร่องกลไฟฟ้า(Electrical Machine Maintenance)	- แสดงความรู้ เก่ยวกับการตรวจสอบ และซ่อม บำรุงร่องกล ไฟฟ้า	- ตรวจสอบและซ่อม บำรุงร่องกลไฟฟ้า ตามเง่อนไขที่กำหนด	1. มี่วินัย ฝ้เรียนรู 2. มั่นม่่นในการท้งาน 3. มี่จิตสาธารณะ 4. อยู่อย่างพอเพียง

6. กิจกรรมจัดการเรียนรู้

- แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- การอภิปรายให้เนื้อหาการเรียนรู้, ถาม-ตอบ, นำเสนอหน้าห้องเรียน
- ฝึกปฏิบัติการเกี่ยวกับเครื่องกลไฟฟ้าและการควบคุม
- ใบปฏิบัติงาน,แบบฝึกหัดท้ายบท, Home work หรือการศึกษาค้นคว้าและเขียนรายงานเพิ่มเติม

7. สื่อการเรียนการสอน

- สื่อมัลติมีเดีย, วิดีทัศน์, ของจริง ของตัวอย่าง, ปฏิบัติจริง

8. หนังสือ-ตำรา-เอกสารประกอบการสอน

- หนังสือ ชื่อตำรา เครื่องกลไฟฟ้าและการควบคุม, ชื่อผู้แต่ง ไพฑูรย์ เรืองเพ็ง, ประทีป อภัยแสน, สำนักพิมพ์ ศูนย์หนังสือเมืองไทย

9. เวลาเรียน

...7..ชั่วโมง/สัปดาห์ (.....105.....ชั่วโมง/ภาคเรียน)

- ผู้เรียน ทุกคนต้องเข้าเรียนไม่ต่ำกว่า 80 % ของเวลาเรียนทั้งหมด
- ผู้เรียนที่ขาดเกิน 20% จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าสอบปลายภาคเรียน

10. เกณฑ์การประเมิน คะแนน 100 คะแนน แบ่งเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบ่งเป็น 80 คะแนน ประกอบด้วย

- การวัดประเมินผลตามสภาพจริง ทดสอบย่อย ใบงาน งานที่มอบหมาย 55 คะแนน
- สอบปลายภาคเรียน 25 คะแนน

ส่วนที่ 2 แบ่งเป็น 20 คะแนน

- แบบสรุปผลการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (จิตพิสัย)

คุณธรรม-จริยธรรม

- มีความตรงต่อเวลา	- ขยันเอาใจใส่ต่อการเรียน	- มีระเบียบวินัย
- มีความรับผิดชอบ	- มีความซื่อสัตย์สุจริต	- มีน้ำใจ โอบอ้อมอารี
- ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	- มีความเสียสละ	

11. การวัดผลสัมฤทธิ์นักเรียน

คะแนน 80 – 100	เกรด 4	คะแนน 60 – 64	เกรด 2
คะแนน 75 – 79	เกรด 3.5	คะแนน 55 – 59	เกรด 1.5
คะแนน 70 – 74	เกรด 3	คะแนน 50 – 54	เกรด 1
คะแนน 65 – 69	เกรด 2.5	คะแนน 0 – 49	เกรด 0

12. ประเมินผล

- ☐ ทฤษฎี อัตราส่วนคะแนนประเมินตามสภาพจริง : คะแนนทดสอบ = 70:30
- ☐ ปฏิบัติ อัตราส่วนคะแนนประเมินตามสภาพจริง : คะแนนทดสอบ = 80:20
- ☒ ทฤษฎี + ปฏิบัติ อัตราส่วนคะแนนประเมินตามสภาพจริง : คะแนนทดสอบ = 75:25

หมายเหตุ ให้ปฏิบัติตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567, และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567